

Intervju: Valentin Inzko, posebni predstavnik Europske unije i visoki predstavnik u BiH

Beta: Za kratko vrijeme, prateći Vaš rad, mediji primjećuju da je Vaša politika potpuno drukčija od politike koju su vodili Vaši prethodnici. (Na primjer, posjetili ste Vijeće ministara BiH sa šalom države BiH. Bili ste na utakmici reprezentacije BiH i bodrili igrače...) Koliko je za napredak ove zemlje važno da se u cijeloj BiH probudi osjećaj patriotizma prema državi? I da li na neki neizravan način pokušavate upravo to probuditi, najprije kod naših političara, ali i kod građana?

Valentin Inzko: Jednostavno sam sretan što je BiH pobijedila u toj utakmici i to sa takvim rezultatom i taj šal će mi svakako ostati drag suvenir i lijepo podsjećanje. Ono što sam i naglašavao nakon utakmice jest činjenica da su najvažniji uspjesi oni koje ostvarite vlastitim snagama. To je za mene glavna poruka. Jedino kada igrate kao tim možete pobijediti.

Što se tiče patriotizma, možemo mi pričati što hoćemo, ali to je veoma važan osobni osjećaj svakog pojedinca, nešto što ga na neki način određuje. Sport i kultura su oblasti koje mogu pomoći jačanju ponosa prema svojoj domovini, pogotovo kada se postižu dobri rezultati. Mislim da se ovdje često patriotizam krivo interpretira i koristi za neke političke igre. Postoje razne vrste patriotizma i sve mogu biti pozitivne, a ne negativne kao što ih neki predstavljaju. Ako volite svoj grad, selo, općinu, kanton ili entitet – i to je patriotizam. No, to ne znači da mrzite druge, mržnja nije patriotizam. Logično je da patriotizam može pridonijeti boljitku: ako volite svoju zemlju, logično je da želite da ona ide naprijed, da bude bolja i ljepša, da budete ponosni na nju. S druge strane, i

država mora raditi na tome da potakne osjećaj patriotizma svojih građana, da budu ponosni na nju. A to mora raditi tako što će se truditi da okvirno omogući radna mjesta, dobru zdravstvenu zaštitu, dobre škole i fakultete, puteve, što će im omogućiti da se osjećaju udobno u svojoj zemlji.

Beta: Kakvi su vaši zaključci na početku mandata u BiH. U kakvom "stanju" zatičete BiH? Odnosno, da li BiH ovakva kakva trenutno jest, može očekivati uskoro članstvo u EU?

Valentin Inzko: Mislim da je BiH napravila pozitivne pomake, pritom mislim na Prudski proces, rješenje statusa Brčkog, početak popisa državne imovine, i druge reforme. Politički dijalog i kompromis koji su započeti u Prudu moraju biti nastavljeni, također trebali bi biti i prošireni kako bi dobili što širu potporu u Parlamentu i javnosti. Taj proces je vrlo važan zato što je to domaći put dogovora i kompromisa. Samo na taj način je moguće postići napredak. Ljudi u BiH to zaslužuju.

Što se tiče članstva u Europskoj uniji i kada će se BiH pridružiti tom klubu zemalja, prvenstveno je pitanje za vas. Proces europskih integracija je u osnovi jednostavan. Ispunite uvjete koji su za sve isti. Tako da je sam tempo pridruženja na vama. Jedan od primjera je Hrvatska koja je ovaj proces započela u gotovo isto vrijeme kada i BiH, 2000. godine. Danas je svojim naporima postala članica NATO saveza i blizu je da postane i članica EU. Europska unija stalno ponavlja da je spremna, što je i potpisala kao dio Sporazuma o stabiliziranju i pridruživanju. Od BiH se očekuje isto što se očekivalo i od drugih zemalja koje su htjele postati članice EU. Vi ste ti koji želite da se pridružite i onda kada ispunite sve uvjete koji su za to potrebni, vrata EU bit će otvorena. Spreman sam se i sam više angažirati da BiH ispuni uvjete. Kao što znate, ja imam i dužnost posebnog predstavnika EU za BiH.

Beta: Koji je konkretno prvi problem ili situacija koju namjeravate rješavati u BiH?

Valentin Inzko: Moji kratkoročni prioriteti su izravno vezani za ispunjavanje ciljeva i uvjeta (5+2) koje je postavilo Vijeće za provedbu mira kako bi se misija OHR-a transformirala u misiju posebnog predstavnika EU. U tom kontekstu, pronalaženje prihvatljivog i održivog rješenja za raspodjelu državne imovine je jedan od preostalih pet ciljeva. Nedavnom odlukom Vijeća ministara BiH o formiranju Povjerenstva za popis imovine je učinjen prvi važan korak koji osigurava da Bosna i Hercegovina ima imovinu koja joj je potrebna da bi učinkovitije funkcionirala.

Popis imovine čije obavljanje se pokreće odlukom Vijeća ministara služit će kao osnov za međuvladin sporazum o državnoj imovini. Paralelno sa ovim aktivnostima, Povjerenstvo za državnu imovinu sada treba da završi Nacrt zakona o državnoj imovini za usvajanje u Parlamentu BiH. Rješavanje ovog pitanja pokazat će da su političari ove zemlje spremni pronaći zajednička rješenja i donijeti odluke u korist svih građana BiH. Nadam se da će se proces završiti čim prije.

Što se tiče dugoročnijih prioriteta, smatram da se demokracija ne može graditi na praznim stomacima. Tako da je ključno da se pokrenu neke značajne ekonomske aktivnosti. Ja sam glede toga spreman dati sve od sebe da pomognem.

Beta: Da li aktualni političari u BiH uistinu mogu odvesti BiH ka EU? Zapravo, kakvi su vaši dojmovi – da li postojeća politička elita može i želi prevazići breme podjela, sukoba i nesuglasica?

Valentin Inzko: Za mene je Prudski proces, koji nije perfektan, ipak jasan signal da BiH može pronaći domaća rješenja za svoje probleme. Ja bih želio da političari u BiH shvate da su dijalog i kompromis ključne riječi za boljitak cijele zemlje. Ne možete politiku voditi na način da ako vi

nešto dobijete, onaj sa druge strane stola obavezno nešto izgubi. Naprotiv, morate raditi tako da svi dobijete.

Pa sama Europska unija kojoj BiH teži počiva na dijalogu i kompromisu. Bez toga bi bilo nemoguće bilo šta postignuti. Zamislite samo kada bi 27 arhitekata gradilo jednu zgradu: svatko od njih bi sigurno imao svoj nacrt. Ali, kada bi svatko radio isključivo ono što njemu odgovara, ta bi se zgrada srušila i prije no što bi bila podignuta. To je nešto o čemu svi lideri u BiH trebaju dobro razmisliti. Ako 27 različitih država može pronaći rješenje koje svima odgovara, ne mislim da je nemoguće u BiH sa tri naroda postići to isto.

Beta: Prema Vašoj procjeni, koji su trenutačno najveći problemi koji ne dozvoljavaju napredak BiH ka euro-atlantskim integracijama?

Valentin Inzko: Najveći problem je sporost kojom se stvari u BiH rješavaju, čak i kada su u pitanju neke čisto tehničke stvari! Koliko već mjeseci BiH nema čelnog čovjeka Direkcije za europske integracije, na primjer? Zašto BiH kasni sa tiskanjem biometrijskih putovnica? Takvih primjera ima još više. I sve su to nepotrebna odgađanja i gubljenje vremena. Niti jedno pitanje, niti jedan uvjet koji BiH mora ispuniti kako bi krenula ka EU neće nestati ako ga ignorirate! Kad-tad, ma koliko odgađali i ma koliko ga zaobilazili, on će se pojaviti, zato je bolje raditi odmah.

Beta: Koliko ekonomska kriza može produbiti probleme u BiH i regiji? Smatrate li da je vlast u BiH dala adekvatan odgovor na recesiju? Iako nije Vaš mandat, ali da li ćete možda pokušati sugerirati rješenja vezana za ekonomiju i financije?

Valentin Inzko: Sasvim je izvjesno da će svjetska ekonomska kriza imati posljedica i u BiH. Sva predviđanja govore o tome da će kriza pogoditi i istočnu Europu, iako sa zakašnjenjem. Ako vaši glavni trgovinski partneri i investitori snose posljedice globalne recesije, ne možete očekivati da će

uvoziti vašu robu ili investirati u vašoj zemlji u istoj mjeri kao ranije.

Bosanskohercegovačka ekonomija se mora što prije modernizirati i pripremiti za svjetsku tržišnu utakmicu. U BiH ima mnogo neiskorištenih talenata, izvrsnih stručnjaka i van zemlje, koji samo čekaju priliku da svojim snagama i svojim znanjem pomognu u ekonomskom oporavku BiH. Pružite im mogućnost da se vrate uklanjanjem administrativnih i drugih prepreka.

Sporazum o stabiliziranju i pridruživanju između BiH i EU zacrtao je put. Zakonska rješenja za sve glavne oblasti već postoje na europskoj razini, samo ih treba usvojiti i u BiH. Tome treba posvetiti više pozornosti. Građani BiH od svojih izabranih predstavnika očekuju da se oni prvenstveno posvete ekonomskom boljitku. Treba govoriti i o političkim i društvenim pitanjima, ali prvo treba ojačati standard građana da ljudi znaju zašto rade.

Beta: Kakvom ocjenjujete činjenicu da političari u Federaciji BiH ne žele da se OHR zatvori, dok političari u RS to žele? Da li je BiH spremna za zatvaranje OHR-a? I da li postoji realna mogućnost novih sukoba ukoliko se OHR zatvori, NATO i EUFOR smanje svoje prisustvo?

Valentin Inzko: Da li je BiH spremna za zatvaranje OHR-a, odlučit će Vijeće za provedbu mira u sukladnosti sa vlastitim procjenama. Ta je odluka u rukama Vijeća za provedbu mira, a ne u rukama političara u BiH. Ja mislim da treba prestati sa špekulacijama na tu temu i koncentrirati se na posao koji moramo uraditi.

Mislim da ne postoji realna mogućnost novog sukoba u BiH, nikome više nije do toga. No, međunarodna zajednica pomno prati situaciju i spremna bi bila reagirati. U to ne treba sumnjati. Danas je potrebno da se svi okrenu budućnosti, a ne prošlosti koja treba da se poštuje. BiH ima novi prioritet, a to je Europska unija, jer je to jamstvo stabilnosti, slobode

kretanja, ulaganja, blagostanja i normalnog života.